

ความคิดเห็นของคนไทยเกี่ยวกับมาตรการสวมหน้ากากอนามัยขณะเดินทางทางอากาศ

Opinions of Thai people on Policy Requiring Face Masks during Air Travel

สธาวร เลิศสุวรรณกุล¹ ธันยพร ตีรณานุวัตร² เพ็ญพิมล เสรีวัฒน์³ กัลยา สว่างคง⁴

Sathaworn Lerdsuwonakun, Thanyaporn Teerananuwat,
Phenphimol Seriwatana, Kanlaya Swangkong

บทคัดย่อ (Abstract)

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในภาพรวมมีแนวโน้มที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้หลายสายการบินในต่างประเทศประกาศยกเลิกมาตรการสวมหน้ากากอนามัยขณะเดินทาง ในขณะที่ประเทศไทยยังคงมาตรการสวมหน้ากากอนามัยในที่สาธารณะอยู่ โดยบทความวิจัยเรื่องนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สำรวจความคิดเห็นของคนไทยที่มีต่อการป้องกันการติดเชื้อขณะเดินทางทางอากาศ และ 2) สำรวจความคิดเห็นของคนไทยต่อมาตรการสวมใส่หน้ากากอนามัยขณะเดินทางทางอากาศ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์กับคนไทย จำนวน 423 คน

ผลการวิจัย พบว่า 1) ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนร้อยละ 78 แสดงถึงความกังวลในระดับ “ปานกลาง” ถึง “กังวลมากที่สุด” ต่อการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในขณะที่เดินทางทางอากาศ 2) ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนร้อยละ 80 ให้ความสำคัญกับการป้องกันการติดเชื้อและโรคติดต่อขณะเดินทางทางอากาศในระดับ “มาก” และ “มากที่สุด” 3) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จำนวนร้อยละ 40 แสดงถึงความกังวลต่อการติดเชื้อโควิด-19 ขณะเดินทางทางอากาศ ในระดับ “ปานกลาง” 4) ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 67 ยังคงสนับสนุนมาตรการการสวมหน้ากากอนามัยตลอดการเดินทาง และ 5) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ร้อยละ 94 จะยังคงสวมหน้ากากอนามัยตลอดการเดินทางทางอากาศถึงแม้ว่าในอนาคตอาจจะมีการยกเลิกการบังคับให้ผู้โดยสารสวมหน้ากากอนามัยระหว่างการเดินทางก็ตาม

คำสำคัญ (Keywords): มาตรการสวมหน้ากากอนามัย; การเดินทางทางอากาศ;
โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19)

Received: 2022-08-10 Revised: 2022-08-19 Accepted: 2022-08-21

¹ อาจารย์ประจำวิทยาลัยการพัฒนาศึกษาและฝึกอบรมด้านการบิน มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต Lecturer, College of Aviation Technology Management, Dhurakij Pundit University, Bangkok, Thailand. E-mail: sathaworn.ler@dpu.ac.th

² อาจารย์ประจำวิทยาลัยการพัฒนาศึกษาและฝึกอบรมด้านการบิน มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต Lecturer, College of Aviation Technology Management, Dhurakij Pundit University, Bangkok, Thailand. E-mail: thanyaporn.tee@dpu.ac.th

³ อาจารย์ประจำคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ Lecturer, Faculty of Management Sciences, Kasetsart University, Sriracha, Thailand. E-mail: fmspm@ku.ac.th

⁴ อาจารย์ประจำคณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต Lecturer, Faculty of Tourism and Hospitality, Dhurakij Pundit University, Bangkok, Thailand. E-mail: kanlaya.swa@dpu.ac.th

Abstract

The overall trend of Covid-19 epidemic situation continues to improve. Many airlines have indicated that they will no longer enforce the face mask requirement while traveling. However, Thailand does not have a policy on easing the restrictions on wearing a face mask in the public places. The objectives of this study were 1) to examine the opinions of Thai people on the prevention of infection during air travel, and 2) to examine the opinions of Thai people considering the policy requiring face mask during air travel. A total of 423 respondents completed the survey.

The research found that 1) the majority of respondents (78 percent) expressed “somewhat” to “extremely concerned” about the risk of COVID-19 infection while traveling by air. 2) Most respondents (80 percent) expressed “moderately important” to “extremely important” about the importance of preventing infections and infectious diseases during air travel. 3) Most respondents (40 percent) expressed “somewhat” concerns about COVID-19 infection while traveling by air. 4) Most respondents (67 percent) supported the policy of wearing face masks throughout the trip. 5) Most respondents (94 percent) would continue to wear face masks during air travel, even though this mandate may be set as optional in the future.

Keywords: face mask policy; air travel; COVID-19

บทนำ (Introduction)

การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2562 เป็นต้นมา ได้ส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วนโดยเฉพาะอย่างยิ่งอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และอุตสาหกรรมการบิน เป็นอย่างมาก ในทุกมิติทั้งรายได้ การจ้างงาน จำนวนเที่ยวบิน และจำนวนผู้โดยสาร (Bielecki et al., 2020: 101939) ทั้งนี้ เอกสารรายงานสถิติขนส่งทางอากาศของ บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) (2564) ได้แสดงข้อมูลจำนวนผู้โดยสารต่างชาติที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2564 ว่ามีจำนวนลดลงถึงร้อยละ 89.57 เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2563 เพื่อเป็นการรับมือกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 และเพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจในการเดินทางของผู้โดยสาร รัฐบาลไทยจึงได้ออกข้อกำหนด และมาตรการต่าง ๆ ขึ้นเพื่อให้การเดินทางทางอากาศมีความปลอดภัยจากการติดเชื้อ เช่น การตรวจวัดอุณหภูมิก่อนขึ้นเครื่องบิน การแสดงผลตรวจหาเชื้อโควิด-19 การสนับสนุนให้ประชาชนได้รับการฉีดวัคซีนป้องกัน และการกำหนดให้มีการสวมหน้ากากอนามัยตลอดเวลาขณะอยู่ในห้องโดยสาร เป็นต้น

ทั้งนี้ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข (2565) ได้รายงานว่าสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในประเทศไทยมีแนวโน้มที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยยอดผู้ติดเชื้อรายใหม่และจำนวนผู้เสียชีวิตรายใหม่ลดลง ส่งผลให้รัฐบาลไทยสามารถดำเนินการเตรียมความพร้อมในการกำหนดให้โรคโควิด-19 เป็นโรคประจำถิ่นต่อไปได้ นอกจากนี้รัฐบาลยังได้ทยอยออกประกาศผ่อนปรนและผ่อนคลายมาตรการเพื่อให้ประชาชนสามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้ใกล้เคียงกับปกติมากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการอนุญาตให้สวมหน้ากากอนามัยได้ตามความสมัครใจขณะอยู่ภายนอกอาคารหรือที่โล่งแจ้ง แต่ให้สวมหน้ากากเมื่ออยู่ร่วมกับ

บุคคลอื่นโดยไม่สามารถเว้นระยะห่าง มีความแออัด มีการรวมกลุ่มคนจำนวนมาก หรือมีการระบายอากาศไม่ดี เช่น ตลาดสด ตลาด และสนามกีฬา เป็นต้น (ราชกิจจานุเบกษา, 2565)

สำหรับภาคการท่องเที่ยวนั้น รัฐบาลได้มีนโยบายยกเลิกระบบไทยแลนด์พาสสำหรับชาวต่างชาติที่เดินทางทางอากาศเข้ามายังราชอาณาจักรเพื่อสนับสนุนอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้กลับมาสู่ภาวะปกติให้เร็วที่สุด อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังไม่มีนโยบายเกี่ยวกับการผ่อนคลายมาตรการกำหนดให้สวมหน้ากากอนามัยขณะอยู่ในเครื่องบิน ในขณะที่บางสายการบินในต่างประเทศ เช่น สายการบินเดลต้าแอร์ไลน์ สายการบินยูไนเต็ดแอร์ไลน์ ของสหรัฐอเมริกาได้มีการประกาศยกเลิกมาตรการที่กำหนดให้ผู้โดยสารและลูกเรือต้องสวมหน้ากากตลอดเวลาการเดินทางสำหรับเที่ยวบินในประเทศ และเที่ยวบินระหว่างประเทศที่ประเทศปลายทางไม่มีข้อกำหนดให้สวมหน้ากาก (British Airways, 2022; Delta Airlines, 2022; United Airlines, 2022) ไปแล้ว

ในส่วนของประเทศไทยนั้น มีงานวิจัยหลายชิ้นที่แสดงให้เห็นว่าการรับรู้ประโยชน์ และอิทธิพลของสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้หน้ากากอนามัยของคนไทย ในการป้องกันการติดเชื้อ (ณัฐวรรณ คำแสน, 2564: 33-48) ในขณะที่ Jandawapee et al. (2022: 1-15) ได้ระบุว่า ทักษะคิด บรรทัดฐานส่วนตัว และการรับรู้การควบคุมพฤติกรรม มีอิทธิพลอย่างมากต่อความมุ่งมั่นในการปฏิบัติตามข้อกำหนดในการป้องกันโรคโควิด-19 ของคนไทย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องการสำรวจความคิดเห็นของผู้โดยสารชาวไทยที่มีต่อการป้องกันการติดเชื้อ โรคติดต่อขณะเดินทางทางอากาศ และมาตรการสวมใส่หน้ากากอนามัยขณะเดินทางทางอากาศ เพื่อนำไปสู่ข้อเสนอแนะในการกำหนดมาตรการและการให้บริการของสายการบินต่างๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อสำรวจความคิดเห็นของคนไทยที่มีต่อการป้องกันการติดเชื้อขณะเดินทางทางอากาศ
2. เพื่อสำรวจความคิดเห็นของคนไทยต่อมาตรการสวมใส่หน้ากากอนามัยขณะเดินทางทางอากาศ

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยเรื่องความคิดเห็นของคนไทยเกี่ยวกับมาตรการสวมหน้ากากอนามัยขณะเดินทางทางอากาศ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตของการวิจัย
 1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยได้ศึกษาพฤติกรรมการเดินทางทางอากาศ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการป้องกันการติดเชื้อ และโรคติดต่อขณะเดินทางทางอากาศ และความคิดเห็นในด้านมาตรการสวมหน้ากากอนามัยขณะเดินทางทางอากาศ ของคนไทยที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป
 2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ คนไทยที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างตามสะดวก (Convenience Sampling)
 3. ขอบเขตด้านพื้นที่ คือ ความคิดเห็นของคนไทยที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย
 4. ขอบเขตด้านระยะเวลา ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ถึง มิถุนายน 2565

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาทบทวนวรรณกรรมตลอดจนงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และได้จัดทำแบบสอบถาม “แบบสำรวจความคิดเห็นของคนไทยต่อมาตรการสวมใส่หน้ากากอนามัยขณะเดินทางทางอากาศ” ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่ประยุกต์มาจากแบบสอบถามของ Feel Safe to Fly during COVID-19: Understanding the Concerns of Commercial Airline Passengers (Sotomayor-Castillo et al., 2021: 110-117) ที่ใช้สำรวจประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวที่เดินทางกับสายการบินพาณิชย์ และความคิดเห็นเกี่ยวกับความเสี่ยงของการติดเชื้อและโรคติดต่อขณะเดินทาง สำหรับแบบสอบถาม “แบบสำรวจความคิดเห็นของคนไทยต่อมาตรการสวมใส่หน้ากากอนามัยขณะเดินทางทางอากาศ” มีจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 21 ข้อ โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอนประกอบไปด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย 1. เพศ 2. อายุ และ 3. จำนวนวัคซีนป้องกันโรคโควิด 19 ที่ได้รับ โดยเป็นแบบสอบถามแบบให้ผู้ตอบระบุคำตอบลงในช่องว่าง

ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการเดินทางทางอากาศ ประกอบด้วย 1. สายการบินที่ใช้บริการบ่อยที่สุด (ตอบได้มากกว่า 1 สายการบิน) 2. ความถี่ในการเดินทางทางอากาศในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา โดยเป็นแบบสอบถามแบบให้ผู้ตอบระบุคำตอบลงในช่องว่าง

ตอนที่ 3 ข้อคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นในการป้องกันการติดเชื้อ และโรคติดต่อขณะเดินทางทางอากาศ ประกอบด้วย 1. การให้ความสำคัญกับการป้องกันการติดเชื้อและโรคติดต่อขณะเดินทางทางอากาศ 2. โรคติดเชื้อที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความกังวลต่อความเสี่ยงในการติดเชื้อขณะเดินทางทางอากาศ 3. ความกังวลต่อการติดเชื้อโควิด-19 ขณะเดินทางทางอากาศ 4. ความรู้สึกปลอดภัยถ้าสายการบินมีบริการแอลกอฮอล์ล้างมือ และผ้าสำหรับเช็ดทำความสะอาดขณะเดินทาง โดยแบบสอบถามประกอบด้วย คำถามที่มีการวัดระดับความสำคัญ 5 ระดับ คำถามแบบเลือกจากตัวเลือกที่กำหนดให้ และคำถามแบบให้ผู้ตอบระบุคำตอบลงในช่องว่าง

ตอนที่ 4 ข้อคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นในด้านมาตรการสวมหน้ากากอนามัยขณะเดินทางทางอากาศ ประกอบด้วย 1. การสวมหน้ากากอนามัยและความรู้สึกปลอดภัยในการเดินทางทางอากาศ 2. การยกเลิกมาตรการสวมหน้ากากอนามัยขณะเดินทางทางอากาศ 3. การสวมหน้ากากอนามัยตลอดเวลาถึงแม้จะยกเลิกมาตรการฯ โดยแบบสอบถามประกอบด้วย คำถามที่มีการวัดระดับความสำคัญ 5 ระดับ และคำถามแบบเลือกจากตัวเลือกที่กำหนดให้

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นอื่นๆ เกี่ยวกับความเสี่ยงต่อการติดเชื้อและโรคติดต่อขณะเดินทางทางอากาศ เป็นคำถามแบบปลายเปิด

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถามโดยให้ผู้เชี่ยวชาญสาขาธุรกิจการบินตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จำนวน 3 ท่าน ด้วยวิธีดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence Index – IOC) พบว่าข้อคำถามทุกข้อมีค่า IOC > 0.5 หมายความว่าข้อคำถามนั้นวัดได้สอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ จากนั้นทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้ทำการวัดค่าความเชื่อมั่นด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient : α) โดยนำเครื่องมือที่ผ่านการตรวจสอบมาแก้ไขปรับปรุงและนำไปทดลอง (Try Out)

จำนวน 40 คน โดยใช้เกณฑ์สัมประสิทธิ์แอลฟา ยอมรับที่ค่า $\alpha \geq 0.7$ พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.75 เป็นไปตามเกณฑ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมความคิดเห็นด้วยแบบสอบถามออนไลน์ผ่านระบบ Google Forms โดยส่งแบบสอบถามไปยังชาวไทยที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ผ่านช่องทางการสื่อสารออนไลน์ เช่น ไลน์ อีเมล เพจต่าง ๆ ทั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างจากการคำนวณปริมาณกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ทราบจำนวนประชากรแน่นอน โดยมีระดับความเชื่อมั่นที่ 95% และยอมให้คลาดเคลื่อนในการเลือกตัวอย่าง 5% โดยใช้สูตร Cochran Unknown Population (Singh & Masuku, 2014: 1-22) จากการคำนวณได้จำนวนการสุ่มตัวอย่างขั้นต่ำเท่ากับ 385 ราย แต่ในการเก็บข้อมูลจริง ทำการเก็บจำนวน 423 ราย เนื่องจากจะทำให้ข้อมูลมีความถูกต้องแม่นยำและเกิดความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น เมื่อได้จำนวนแบบสอบถามตอบกลับครบถ้วนแล้วได้ตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของแบบสอบถามแต่ละชุด และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป จากนั้นนำเข้าสู่ข้อมูลที่ได้จากการประมวลผลมาทำการวิเคราะห์ และสรุปผลข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์โดยนำเสนอข้อมูลสถิติเชิงพรรณนาโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และสรุปข้อคิดเห็นเพิ่มเติมที่น่าสนใจจากผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิจัย (Research Results)

ข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 423 คน สามารถแสดงได้ทั้งหมด 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย

1. ด้านเพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีจำนวน 278 คน คิดเป็นร้อยละ 66 เพศชายจำนวน 141 คิดเป็นร้อยละ 33 และผู้ไม่ต้องการระบุเพศจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1

2. ด้านอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 18-30 ปี จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 30 รองลงมาคือช่วงอายุ 31-40 ปี จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 24 ช่วงอายุ 41-50 ปี จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 17 ช่วงอายุ 51-60 ปี จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 18 และอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 11 ตามลำดับ

3. ด้านการฉีดวัคซีนป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามได้รับการฉีดวัคซีน 3 เข็มขึ้นไปจำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 42 ฉีดวัคซีน 3 เข็ม จำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 41 ฉีดจำนวน 2 เข็ม จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 17 ตามลำดับ สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามที่ฉีดจำนวน 1 เข็ม และผู้ที่ไม่เคยได้รับการฉีดวัคซีนเลย มีจำนวนเท่ากัน คือ กลุ่มละ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการเดินทางทางอากาศ ประกอบด้วย

1. ประเภทของสายการบินที่ใช้บริการบ่อยที่สุด พบว่ามีการระบุสายการบินได้ทั้งสิ้น 14 สายการบินที่แตกต่างกัน สายการบินที่ผู้ตอบแบบสอบถามใช้บริการบ่อยที่สุดนั้นเป็นสายการบินต้นทุนต่ำคิดเป็นร้อยละ 83 ของจำนวนคำตอบทั้งหมด

2. ความถี่ในการเดินทางทางอากาศเส้นทางบินภายในประเทศในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่ได้เดินทางเลย จำนวน 355 คน คิดเป็นร้อยละ 84 ผู้ตอบแบบสอบถามที่

เดินทาง 2-3 ครั้งต่อปี จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 8 และผู้ตอบแบบสอบถามที่เดินทาง 1 ครั้งต่อปี จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 6

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการป้องกันการติดเชื้อขณะเดินทางทางอากาศ ประกอบด้วย

1. ระดับการให้ความสำคัญกับการป้องกันการติดเชื้อและโรคติดต่อขณะเดินทางทางอากาศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการป้องกันการติดเชื้อและโรคติดต่อขณะเดินทางทางอากาศในระดับมาก และมากที่สุด จำนวนรวม 340 คน คิดเป็นร้อยละ 80 ให้ความสำคัญในระดับปานกลาง จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 16 ในขณะที่มีจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้ความสำคัญกับการป้องกันการติดเชื้อและโรคติดต่อขณะเดินทางทางอากาศในระดับเล็กน้อย และไม่ให้ความสำคัญจำนวนเพียง 16 คน คิดเป็นร้อยละ 1

2. โรคติดเชื้อที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความกังวลต่อความเสี่ยงในการติดเชื้อขณะเดินทางทางอากาศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการระบุชื่อโรคที่มีความกังวลต่อความเสี่ยงในการติดเชื้อขณะเดินทางทางอากาศจำนวนทั้งสิ้น 1,402 คำตอบ เมื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์สามารถจำแนกได้ 13 โรค ได้แก่ โควิด-19 โรคที่เกิดจากไวรัสที่แพร่กระจายทางอากาศได้ ไข้หวัดใหญ่ ไข้หวัด โรคฝีดาษลิง วัณโรค H1N1 อีโบล่า โรคปอดอักเสบ การติดเชื้อทางเดินปัสสาวะ โรคเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจ โรคหัด และโรคอาหารเป็นพิษ โดยโรคโควิด-19 เป็นโรคที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ระบุถึงมากที่สุดจำนวน 384 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 27 โรคที่เกิดจากไวรัสที่แพร่กระจายทางอากาศได้ จำนวน 280 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 20 โรคไข้หวัดใหญ่ จำนวน 187 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 13 ไข้หวัด จำนวน 147 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 10 โรคฝีดาษลิง จำนวน 122 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 9 วัณโรค จำนวน 106 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 8 โรค H1N1 จำนวน 50 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 4 โรคอีโบล่า จำนวน 38 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 3 โรคปอดอักเสบ จำนวน 32 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 2 และโรคการติดเชื้อทางเดินปัสสาวะ โรคเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจ โรคหัด และอาหารเป็นพิษ มีจำนวนครั้งในการระบุเท่ากัน 13 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 1

3. ระดับความกังวลต่อการติดเชื้อโควิด-19 ขณะเดินทางทางอากาศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความกังวลต่อการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในขณะที่เดินทางทางอากาศอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 40 ความกังวลในระดับมากถึงมากที่สุด จำนวนรวม 153 คน คิดเป็นร้อยละ 36 และผู้ตอบแบบสอบถามที่มีความกังวลในระดับเล็กน้อย จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 20 และไม่มีความกังวล จำนวน 19 คิดเป็นร้อยละ 4

4. ข้อมูลความรู้สึกลดภัยถ้าสายการบินมีบริการแอลกอฮอล์ล้างมือ และผ้าสำหรับเช็ดทำความสะอาดขณะเดินทาง พบว่า ด้านการบริการแอลกอฮอล์สำหรับล้างมือขณะเดินทาง ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ จำนวน 228 คน คิดเป็นร้อยละ 54 จะมีความรู้สึกปลอดภัยปานกลางถ้าสายการบินมีบริการแอลกอฮอล์สำหรับล้างมือขณะเดินทาง รู้สึกปลอดภัยมาก จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 21 รู้สึกปลอดภัยเล็กน้อย จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 21 รู้สึกปลอดภัยมากที่สุด จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 4 และไม่รู้สึกลดภัยเลย จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5

5. ด้านการบริการผ้าสำหรับเช็ดทำความสะอาดขณะเดินทาง ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 44 จะมีความรู้สึกปลอดภัยปานกลางถ้าสายการบินมีบริการผ้าสำหรับเช็ดทำความสะอาด จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 44 รู้สึกปลอดภัยมาก จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 33 รู้สึก

ปลอดภัยเล็กน้อย จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 14 รู้สึกปลอดภัยมากที่สุด จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 8 และไม่รู้สึกลปลอดภัยเลย จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1

ตอนที่ 4 ข้อคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นในด้านมาตรการสวมหน้ากากอนามัยขณะเดินทางทางอากาศ ประกอบด้วย

1. การสวมหน้ากากอนามัยและความรู้สึกปลอดภัยในการเดินทางทางอากาศ ข้อมูลด้านความรู้สึกปลอดภัยถ้าผู้โดยสารและลูกเรือทุกคนสวมหน้ากากอนามัยตลอดเวลาขณะอยู่ในห้องโดยสาร พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ จำนวน 194 คน คิดเป็นร้อยละ 46 จะรู้สึกปลอดภัยมากที่สุดถ้าผู้โดยสารและลูกเรือทุกคนสวมหน้ากากอนามัยตลอดเวลาขณะอยู่ในห้องโดยสารเครื่องบิน รู้สึกปลอดภัยปานกลาง จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 27 รู้สึกปลอดภัยมากที่สุด จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 20 รู้สึกปลอดภัยเล็กน้อย จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 2 และไม่รู้สึกลปลอดภัย จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 2

2. การยกเลิกมาตรการสวมหน้ากากอนามัยขณะเดินทางทางอากาศ ข้อมูลด้านความคิดเห็นต่อการยกเลิกมาตรการสวมหน้ากากอนามัยขณะเดินทางทางอากาศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 36 แสดงความไม่เห็นด้วยต่อการยกเลิกมาตรการสวมหน้ากากอนามัยขณะเดินทางทางอากาศ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 31 รู้สึกเฉย ๆ จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 19 และมีผู้เห็นด้วย และเห็นด้วยอย่างยิ่ง จำนวนรวม 59 คน คิดเป็นร้อยละ 14

3. การสวมหน้ากากอนามัยตลอดเวลาถึงแม้จะยกเลิกมาตรการฯ ข้อมูลด้านการสวมหน้ากากอนามัยตลอดเวลาถึงแม้จะยกเลิกมาตรการฯ สามารถอธิบายได้ดังแสดงในตารางที่ 10 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จำนวน 398 คน คิดเป็นร้อยละ 94 จะยังคงสวมหน้ากากอนามัยขณะเดินทางทางอากาศต่อไป ถึงแม้ว่าจะมีการยกเลิกมาตรการฯ ก็ตาม ส่วนผู้ที่จะไม่สวมหน้ากากอนามัยมีจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 6 เท่านั้น

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นอื่นๆ เกี่ยวกับความเสี่ยงต่อการติดเชื้อและโรคติดต่อเมื่อเดินทางทางอากาศ

ตอนที่ 5 นี้เป็นคำถามปลายเปิดสำหรับผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม โดยสามารถสรุปเนื้อหาสำคัญได้ 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) การสวมหน้ากากอนามัยระหว่างการเดินทาง 2) มาตรการที่เกี่ยวข้องกับการติดเชื้อและโรคติดต่อเมื่อเดินทางทางอากาศ และ 3) การสื่อสารข้อมูลระหว่างสายการบินและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับผู้โดยสาร โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ประเด็นที่ 1 การสวมหน้ากากอนามัยระหว่างการเดินทาง ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 49 คน ได้ระบุความคิดเห็นที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญ และเห็นด้วยต่อการสวมหน้ากากอนามัยต่อไป เพราะมั่นใจว่าสามารถป้องกันเชื้อโรคได้ และสนับสนุนให้สวมหน้ากากอนามัยควบคู่ไปกับการใช้วิธีการอื่นด้วย เช่น การใช้แอลกอฮอล์สำหรับล้างมือ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังไม่เห็นด้วยหากมีการยกเลิกมาตรการการสวมหน้ากากอนามัยขณะเดินทางทางอากาศ

ประเด็นที่ 2 มาตรการที่เกี่ยวข้องกับการติดเชื้อและโรคติดต่อเมื่อเดินทางทางอากาศ ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 27 คน ได้เสนอแนวคิดด้านมาตรการที่ควรให้ความสำคัญ คือเรื่องการใส่หน้ากากอนามัยอย่างถูกต้องของผู้โดยสารทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ การหลีกเลี่ยงการสัมผัสในขั้นตอนการขึ้นเอกสารเพื่อขึ้นเครื่อง และควรแจกอุปกรณ์สำหรับทำความสะอาดให้กับผู้โดยสาร ทั้งนี้ผู้ตอบแบบสอบถามยังระบุถึงมาตรการที่ควรยกเลิก เช่น การคัดกรองผู้โดยสารด้วยการวัดอุณหภูมิ เพราะเป็นมาตรการที่ไม่ค่อยได้ผลในการคัดกรอง

ประเด็นที่ 3 การสื่อสารข้อมูลระหว่างสายการบินและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับผู้โดยสาร ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 8 คน ได้ระบุถึงความสำคัญและความจำเป็นของการสื่อสารข้อมูลด้านมาตรการของสายการบิน และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลการศึกษาความคิดเห็นของคนไทยต่อมาตรการสวมใส่หน้ากากอนามัยขณะเดินทางทางอากาศมีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

ด้านพฤติกรรมการเดินทางนั้น ผลการศึกษาพบว่ามีความจำเป็นในการเดินทางทางอากาศที่ค่อนข้างน้อย และเส้นทางบินส่วนใหญ่เป็นเส้นทางบินในประเทศโดยสายการบินต้นทุนต่ำ แสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมการเดินทางที่เป็นการเดินทางระยะใกล้ที่ใช้เวลาในการเดินทางไม่นานนักเนื่องจากความกังวลต่อการติดเชื้อและต้องการรักษาการเว้นระยะห่างในสังคม (Social Distancing) ซึ่งส่งผลด้านลบต่อความต้องการเดินทางทางอากาศในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 (De Vos, 2020: 100121; Guillen-Royo, 2022: 278-291)

สำหรับด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการป้องกันการติดเชื้อและโรคติดต่อขณะเดินทางทางอากาศนั้น ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคโควิด-19 แล้วอย่างน้อย 3 เข็ม แต่ยังคงมีความกังวลต่อการติดเชื้อโควิด-19 และโรคติดต่ออื่น ๆ ระหว่างการเดินทางทางอากาศ โดยเฉพาะโรคที่เกี่ยวข้องกับระบบทางเดินหายใจ ซึ่งสอดคล้องกับผลการสำรวจของสมาคมขนส่งทางอากาศระหว่างประเทศที่ระบุว่าผู้โดยสารจำนวนร้อยละ 79 มีความกังวลในระดับปานกลางถึงระดับมากที่สุดหากต้องเดินทางทางอากาศ (IATA, 2020) ดังนั้น การสื่อสารระหว่างสายการบิน องค์กรที่เกี่ยวข้องกับประชาชน จึงเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เนื่องจากเมื่อมีข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับโรคโควิด-19 การรับรู้ของสาธารณชนเกี่ยวกับความปลอดภัยในการเดินทางทางอากาศก็จะเปลี่ยนไปเช่นกัน (Tsoy et al., 2021: 35-41)

ทั้งนี้ผลการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามรู้สึกปลอดภัยในระดับปานกลางถึงมากที่สุดเมื่อผู้โดยสารและลูกเรือทุกคนสวมหน้ากากอนามัยตลอดเวลาขณะเดินทาง และเลือกที่จะสวมหน้ากากอนามัยต่อไปถึงแม้ว่าจะมีการยกเลิกมาตรการดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงทัศนคติที่ดีของผู้ตอบแบบสอบถามต่อการสวมหน้ากากอนามัยและส่งผลให้มีความเต็มใจในการสวมหน้ากากอนามัยขณะเดินทางมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (Ajzen, 1991: 179-211) ซึ่งเป็นทฤษฎีเกี่ยวกับการเชื่อมโยงระหว่างทัศนคติ และพฤติกรรม โดยการแสดงพฤติกรรมของมนุษย์จะได้รับอิทธิพลจากความตั้งใจแสดงพฤติกรรม และสิ่งที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจแสดงพฤติกรรมนั้นประกอบด้วยปัจจัยหลัก 3 ประการ ได้แก่ ทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรม บรรทัดฐานของบุคคลเกี่ยวกับพฤติกรรม และการรับรู้ถึงการควบคุมพฤติกรรมของตนเองในการแสดงพฤติกรรม ปัจจุบันมีนักวิชาการใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนนี้เป็นกรอบทฤษฎีหลักในการศึกษาเรื่องความตั้งใจในการสวมหน้ากากอนามัยขณะเดินทางทางอากาศในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 และใช้ในการอภิปรายผลที่เกิดขึ้น โดยผลการศึกษาของ Pan and Liu (2022: 32-44) ได้อธิบายว่าจากการใช้กรอบทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนในการวิเคราะห์ความตั้งใจในการสวมหน้ากากอนามัยในเครื่องบินในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 พบว่า ทัศนคติ (Attitude) กลุ่มอ้างอิงหรือบรรทัดฐาน (Descriptive Norms) การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง (Risk Avoidance) และการหาข้อมูล (Information Seeking) มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อความตั้งใจของผู้โดยสารในการสวมหน้ากากอนามัยระหว่างการเดินทางทางอากาศ

นอกจากนี้ผลการศึกษายังแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่จะสวมหน้ากากอนามัยตลอดเวลาระหว่างการเดินทาง เนื่องจากมีความมั่นใจว่าการสวมหน้ากากอนามัยมีประสิทธิภาพในการป้องกันการติดเชื้อโควิด-19 และโรคติดเชื้ออื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลจากการศึกษาปัจจัยที่สามารถทำนายความเต็มใจของผู้โดยสารที่จะกลับมาเดินทางด้วยเครื่องบินหลังการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ของ Lamb et al. (2020: 101897) ที่ทำการสอบถามนักเดินทางชาวอเมริกันจำนวน 632 คนพบว่าการสวมหน้ากากอนามัยตลอดเวลาขณะเดินทางเป็นวิธีหนึ่งที่สามารถบรรเทาความกลัวและความกังวลของผู้โดยสารได้เป็นอย่างดี เนื่องจากการสวมหน้ากากอนามัยที่ถูกวิธีควบคู่กับการล้างมือ การรักษาความสะอาด และการรักษาระยะห่างทางสังคม จะสามารถลดโอกาสการติดเชื้อได้ถึงร้อยละ 66 (Jefferson et al., 2008: 77-80; Pan & Liu, 2022: 32-44; World Health Organization, 2020)

ถึงแม้ว่าในอนาคตประเทศไทยอาจจะมีข้อกำหนดให้การสวมหน้ากากอนามัยในเครื่องบินเป็นแบบสมัครใจ หรือไม่มีการบังคับเหมือนกับสายการบินในต่างประเทศ เช่น สายการบินยูไนเต็ดแอร์ไลน์ สายการบินเดลต้าแอร์ไลน์ และสายการบินบริติชแอร์เวย์ เป็นต้น แต่ผลการศึกษาก็แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเต็มใจที่จะสวมหน้ากากอนามัยตลอดเวลาระหว่างการเดินทาง และแสดงความคิดเห็นไม่เห็นด้วยกับการยกเลิกการบังคับใช้มาตรการกำหนดให้สวมหน้ากากอนามัย ดังนั้น สายการบินและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางทางอากาศจึงควรมีการสื่อสารมาตรการไปยังประชาชนอย่างทั่วถึงเพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างถูกต้อง ซึ่งการสื่อสารข้อมูลที่ถูกต้องและเข้าใจง่ายเป็นอีกวิธีหนึ่งที่ทำให้ผู้โดยสารรู้สึกปลอดภัยมากยิ่งขึ้น (Lamb et al., 2020: 101897)

องค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัย (Research Knowledge)

งานวิจัยนี้พบว่าถึงแม้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคโควิด-19 แล้ว แต่ยังคงมีความกังวลต่อการติดเชื้อโควิด-19 และโรคติดเชื้ออื่น ๆ ระหว่างการเดินทางทางอากาศ รวมทั้งยังเลือกที่จะสวมหน้ากากอนามัยต่อไปถึงแม้ว่าจะมีการยกเลิกมาตรการสวมหน้ากากอนามัย แสดงให้เห็นถึงทัศนคติที่ดีและมีความเต็มใจในการสวมหน้ากากอนามัยขณะเดินทางมากขึ้น ดังนั้นการสื่อสารข้อมูลที่ถูกต้องระหว่างสายการบิน องค์กรที่เกี่ยวข้อง กับประชาชนจึงเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เพราะจะทำให้ผู้โดยสารรู้สึกปลอดภัยระหว่างการเดินทางมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สายการบินควรส่งเสริมให้ผู้โดยสาร และลูกเรือทำการสวมหน้ากากอนามัยขณะอยู่บนเครื่องบินต่อไป และควรเคร่งครัดในการกำกับให้ผู้โดยสารทุกคนสวมหน้ากากอนามัยให้ถูกต้องขณะเดินทาง เนื่องจากการสวมหน้ากากอนามัยที่ถูกวิธีจะสามารถลดโอกาสการติดเชื้อ และการลดความกังวลของผู้โดยสารอื่นที่เดินทางร่วมกันในเที่ยวบินนั้น ๆ

1.2 สายการบินควรมีการบริการเพื่อเพิ่มความมั่นใจ และลดความกังวลในการติดเชื้อระหว่างการเดินทาง เช่น การแจกแอลกอฮอล์สำหรับล้างมือ หรือผ้าเช็ดทำความสะอาดให้กับผู้โดยสาร เนื่องจากผลการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะมีความรู้สึกปลอดภัยมากขึ้นถ้ามีการใช้แอลกอฮอล์สำหรับล้างมือ และผ้าเช็ดทำความสะอาดนอกเหนือจากการสวมหน้ากากอนามัย

1.3 สายการบินควรพิจารณามาตรการป้องกันการติดเชื้อในช่วงการตรวจเอกสารของพนักงานภาคพื้นดินด้วยเนื่องจากเป็นจุดที่มีการสัมผัสบ่อยครั้ง และเสี่ยงที่จะสัมผัสกับละอองของเหลวบนเอกสารที่มีเชื้อโควิด-19 ปะปนอยู่

1.4 สายการบินควรเพิ่มการสื่อสารข้อมูลที่ต้องการและเข้าใจง่ายไปยังผู้โดยสาร นอกเหนือจากการอธิบายรายละเอียดในเว็บไซต์ของสายการบิน เพราะจะทำให้ผู้โดยสารรู้สึกปลอดภัยมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาวิจัยกับผู้โดยสารกลุ่มอื่น เพื่อให้ครอบคลุมมิติในด้านความแตกต่างทางสังคม และวัฒนธรรม เช่น ผู้โดยสารชาวต่างชาติที่เดินทางมายังประเทศไทย และผู้โดยสารชาวไทยที่ใช้บริการสายการบินต่างชาติที่มีการยกเลิกมาตรการการสวมหน้ากากอนามัยระหว่างการเดินทาง เป็นต้น เพราะจะทำให้เห็นถึงรูปแบบพฤติกรรมการเดินทาง ความคิดเห็นและความตระหนักรู้ที่แตกต่างกัน

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเดินทางของผู้โดยสารกลุ่มที่ยังไม่ได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคโควิด-19 เช่น ปัจจัยด้านมาตรการของสายการบิน ปัจจัยด้านการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อระหว่างการเดินทาง เป็นต้น เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาปรับใช้ในมาตรการต่าง ๆ ของสายการบินและองค์กรที่เกี่ยวข้องต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2565). “ข้อมูลภาพรวมสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19”. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://ddc.moph.go.th/covid19-dashboard>. สืบค้นเมื่อ 28 มิถุนายน 2565.
- บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน). (2564). “รายงานสถิติการขนส่งทางอากาศ ประจำปี 2564”. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://bit.ly/3dhizPE>. สืบค้นเมื่อ 18 มิถุนายน 2565.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2565). (2565, มิถุนายน 23). “ประกาศราชกิจจานุเบกษา ข้อกำหนดออกตามความในมาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 (ฉบับที่ 46)”. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2565/E/146/T_0021.PDF. สืบค้นเมื่อ 23 มิถุนายน 2565.
- ณัฐวรณ คำแสน. (2564). “ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ของประชาชนในเขตอำเภออุ้มผาง จังหวัดสุพรรณบุรี”. วารสารวิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัด เพชรบุรี. 4(1): 33-48.
- Ajzen, I. (1991). “The theory of planned behavior”. *Organizational behavior and human decision processes*. 50(2): 179-211.
- Bielecki, M., et al. (2020). “Reprint of: Air travel and COVID-19 prevention in the pandemic and peri-pandemic period: A narrative review”. *Travel medicine and infectious disease*. 38: 101939.
- British Airways. (2022). “Get ready to fly”. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.britishairways.com/en-us/information/incidentcoronavirussteps-123#mask>. สืบค้นเมื่อ 18 มิถุนายน 2565.

- Delta Airlines. (2022, June 28). “Travel Planning Center”. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.delta.com/us/en/travel-planning-center/known-before-you-go/face-masks>. สืบค้นเมื่อ 18 มิถุนายน 2565.
- De Vos, J. (2020). “The effect of COVID-19 and subsequent social distancing on travel behavior”. *Transportation Research Interdisciplinary Perspectives*. 5: 100121.
- Guillen-Royo, M. (2022). “Flying less, mobility practices, and well-being: lessons from the COVID-19 pandemic in Norway”. *Sustainability: Science, Practice and Policy*. 18(1): 278-291.
- IATA. (2020, August). “IATA COVID-19 Survey”. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.iata.org/en/publications/store/covid-passenger-survey>. สืบค้นเมื่อ 18 มิถุนายน 2565.
- Jandawapee, S., et al. (2022). “Factors Influencing Intention to Follow the Preventive COVID-19 Protocols Among Thai People”. *International Journal of Behavioral Analytics*. 2(1): 1-15.
- Jefferson, T., et al. (2008). “Physical interventions to interrupt or reduce the spread of respiratory viruses: systematic review”. *Bmj*. 336(7635): 77-80.
- Lamb, T. L., et al. (2020). “Factors that predict passengers willingness to fly during and after the COVID-19 pandemic”. *Journal of Air Transport Management*. 89: 101897.
- Pan, J. Y., & Liu, D. (2022). “Mask-wearing intentions on airplanes during COVID-19–Application of theory of planned behavior model”. *Transport policy*. 119: 32-44.
- Singh, A. S., & Masuku, M. B. (2014). “Sampling techniques & determination of sample size in applied statistics research: An overview”. *International Journal of economics, commerce and management*. 2(11): 1-22.
- Sotomayor-Castillo, C., Radford, K., Li, C., Nahidi, S., & Shaban, R. Z. (2021). “Air travel in a COVID-19 world: Commercial airline passengers’ health concerns and attitudes towards infection prevention and disease control measures”. *Infection, disease & health*. 26(2): 110-117.
- Tsoy, D., Tirasawasdichai, T., & Kurpayanidi, K. I. (2021). “Role of social media in shaping public risk perception during COVID-19 pandemic: A theoretical review”. *International Journal of Management Science and Business Administration*. 7(2): 35-41.
- United Airlines. (2022, June 28). “Coronavirus (COVID-19) updates”. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.united.com/en/us/fly/covid-update.html>. สืบค้นเมื่อ 18 มิถุนายน 2565.
- World Health Organization. (2020, October 15). “News”. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.who.int/southeastasia/news/detail/15-10-2020-handwashing-an-effective-tool-to-prevent-covid-19-other-diseases>. สืบค้นเมื่อ 18 มิถุนายน 2565.

